

IRELLI CAMİLERİMİZ ANSİKLOPEDİSİ 2

ABBASAĞA CAMİİ

İstanbul'un Beşiktaş semtindedir. Valide Hatice Turhan Sultan'ın Başağası Abbas Ağa tarafından 1666 yılında yaptırılmış olup bulunduğu mahalleye de ismini vermiştir. Camiin tarih beytinde «Beyti ma'mur camii aksa 1076 (M. 1666)» ibaresi okunmaktadır. Zamanla harap bir hale gelen camiin II. Sultan Mahmud tarafından 1835 yılında restore ettirildiği bir başka kitabeden anlaşılmaktadır. Bu kitabenin tarih beyti ise: «Müjde Han Mahmud-ı Sâni Cami ihyâ eyledi 1250 (M. 1835)» şeklindedir.

Cami, çok sâde ve kesme taş işçiliği ile bina olunmuştur. Çatısı kiremit örtülü olup minaresi de kesme taştandır. İç mimaride ise daha çok ahşap işçiliği ağır basmaktadır. Cemaat yerinin yol kısmı mermerdir.

Müezzinin bulunduğu yer ve kadınlar bölümüne çıkan merdivenler ahşaptır. Camiin cemaat yerine açılan kapısı üzerinde, 1323 (M. 1908) yılında Yıldız Çini Fabrikası hattatlarından Ömer Efendi tarafından yazılmış güzel bir levha vardır: «Fetahna aleyhim ebvabı külli şey'in».

Daha sonra Darüssâde Ağalığında da bulunan camiin bânisi Abbas Ağa'nın sürgün edildiği Mısır'da öldüğü ve orada toprağa verildiği bilinmektedir.

Adı ise İstanbul'un bu güzel camisinin bulunduğu mahallede yaşamaktadır.

ACIBADEM CAMİİ

İstanbul'un Kadıköy yakasında ve adını taşıdığı mahallededir. Semt sakinlerinden Faik Paşa tarafından yaptırılmış olduğundan, bânisinin adıyla da anılmaktadır. Geçtiğimiz yüzyıl Osmanlı mimarisi eseridir. Kare plân üzerine taş duvarlı olarak bina olunmuştur. Kubbesi dört duvar üzerine oturtulmuştur. Sağ köşesinde minaresi yükselir. Cami on pencereden gelen ışıkla aydınlanmaktadır.

Çok sade bir mimarisi olmasına rağmen şirin bir görünüş arzeder. Son cemaat yerinin 1857



1666 yılında Hatice Turhan Sultan'ın Başağası Abbas Ağa tarafından Beşiktaş'ta yaptırılan ABBAS AĞA CAMİİ...

yılında ilâve olunduğu anlaşılmaktadır. Yol kenarında ve ağaçlıklı bir avlunun içindedir.

ABDÜRREZZAK CAMİİ

Malatya il merkezine bağlı Fethiye köyündedir. Kitabesi üzerindeki tarihten 1576 yılında yapıldığı anlaşılmaktadır. Türkiye köylerindeki en eski camilerden biri olmak gibi ilginç bir özellik taşır. Ufak bir cami olup şirin bir mimariye sahiptir.

AĞA CAMİİ

İstanbul'un Beyoğlu semtinde,

bir yangın geçiren camiin Suzan Hanım adında zengin ve hayırsever bir hanım tarafından tamir ettirildiği; son olarak da 1937 yılında Vakıflar Müdürlüğü'nce beden duvarları ve tonozuna dokunulmadan ciddi bir onarımdan geçirildiği bilinir.

Cami, kesme taş işçiliği ile yapılmış olup tek minarelidir ve çatısı kiremit kaplıdır. Duvarlarındaki yazılar Cumhuriyet devrinin en büyük hattatlarından biri olarak tanınan Hattat İsmail Hakkı Altunbezer'in eseridir. İç duvarları pencerelere kadar mavi, pencere içleri ise yeşil renkte Kütahya çinileriyle kaplıdır. Üst pencereler renkli camlarla süslüdür. Mihrabı taştan, minberi ise ahşap oymalıdır.

Avlusundaki şadırvan Mimar Sinan'ın eseridir. Kasımpaşa Camii'nin avlusundan getirilip buraya monte edilmiştir. On mermer sütun üzerine oturtulmuş kubbeli şadırvan pek büyük bir mimarî değer taşımaktadır. Cami avlusundaki fıski-yeli mermer havuz da Eyüp'teki Oluklubayır Tekkesi'nden getirilip buraya konulmuştur.

Bu şadırvan ile fıski-yeli mermer havuz Ağa Camii'nin değerine ayrı değer katan iki önemli unsur olmaktadır.

AĞA CAMİİ (ÜSKÜDAR)

İstanbul'un Üsküdar semtinde, Doğançılar mahallesindedir. Kapı Ağası Malatyalı İsmail Ağa tarafından 1619 yılında yaptırılmıştır. Bânisinin adıyla da «Malatyalı İsmail Ağa Camii» diye anılır. Malatyalı İsmail Ağa, yaptırdığı bu camiin haziresinde gömülü olup mezar taşında şu satırlar okunur: «Sahibü'l-hayrât vel-hasenât esbâk Bâb'üssaade Ağası Malatyalı İsmail Ağa'nın ruhuna fâtiha (1050)».

Cami kare plân üzerine binâ edilmiş olup tek minarelidir.

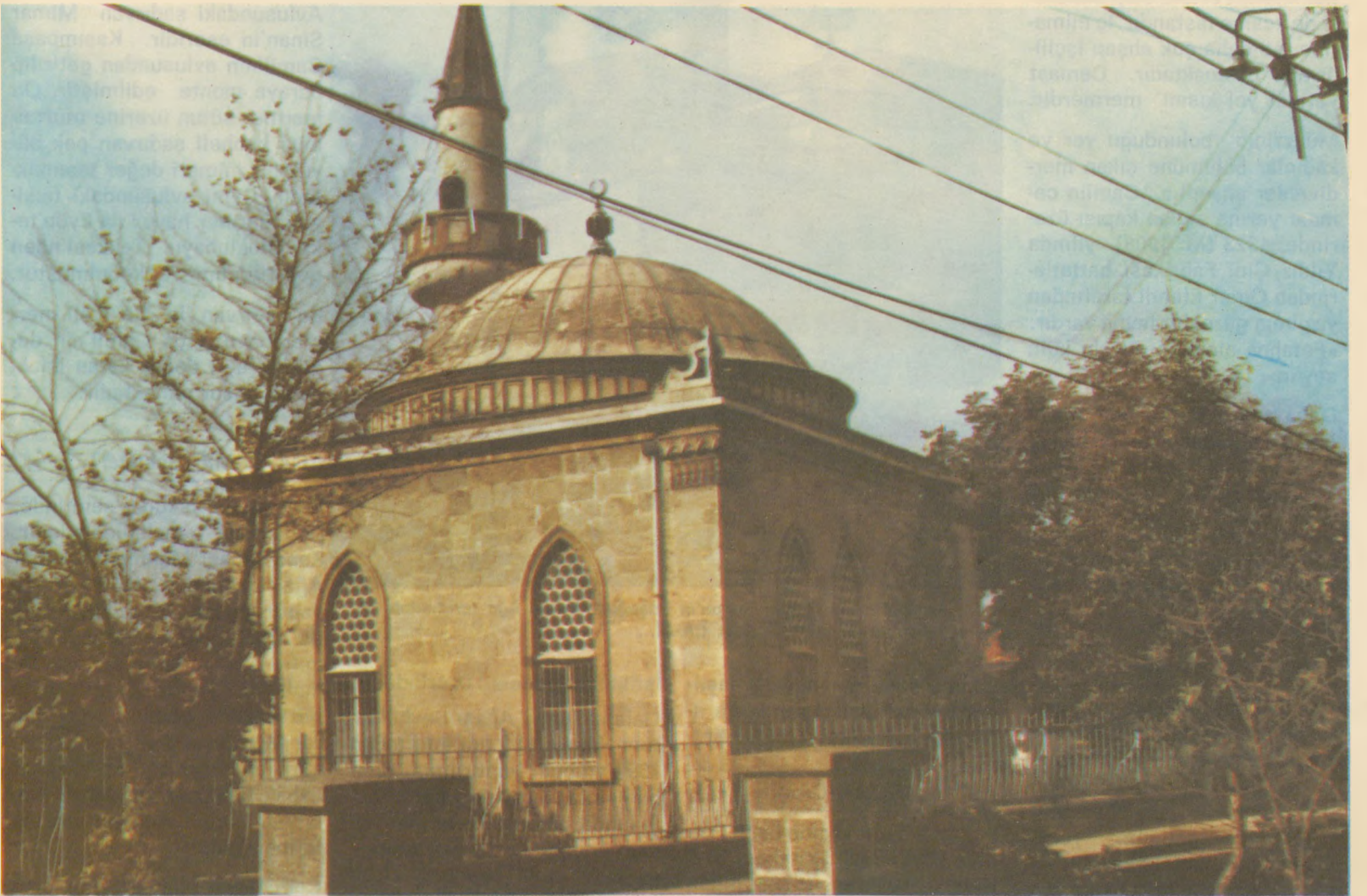
Sâde, fakat güzel bir mimarisi vardır. Tek minarelidir. Minaresi 1926 yılında bir yıldırım düşmesi sonucu hasara uğramışsa da tâmir görmüştür. Zamanla harap duruma gelen camiin 1902 yılında, Yıldız Sarayı

İstiklâl Caddesi üzerindedir.

Galata Sarayı Ağası Şeyhülharem Hüseyin Efendi tarafından 1597 yılında yaptırılmış olup bânisinin kabri de camiin avlusunda, mihrap duvarının hemen önündedir. Mezar taşında şu tarih beyti okunur: «Çün tamam oldu cür'et idüp tarihin Cami-i Eşref-ü me'vai Übeydülsîlâh». Hüseyin Ağa tarafından yaptırılan camiin 1839 yılında II. Sultan Mahmud tarafından esaslı bir onarıma tabi tutulduğu, caddeye açılan dış kapısı üzerindeki kitabeden anlaşılmaktadır. Daha sonra önemli



19. Yüzyıl Osmanlı mimari eserlerinden olup, kare plan üzerine taş duvarlı olarak inşa edilmiş bulunan Kadıköy ACIBADEM CAMİİ...



İstanbul'un Kadıköy yakasında adını taşıdığı mahallede bulunan ACIBADEM CAMİİ, Faik Paşa tarafından yaptırılmıştır.

muhafızlarından Şevket Paşa tarafından ciddi şekilde onarıldığı, kapısı üzerindeki kitâbeden öğrenilmektedir: «Beş vakit cemaatle salât oldukça edâ / İde gufran bâni-yi evvel ve sâniye Hudâ / Esasen 1018

de yaptı İsmail Ağa / Ba'dehû eyledi ihyâ camii'n Şevket Paşa. 1320 (1902)». Camiin yakınındaki Kapıağası semtinin de adını bu camiin bânisi Malatyalı İsmail Ağa'dan aldığı bilinir.

AĞA CAMİİ (Sultanahmet)

İstanbul'un Sultanahmet semtinde, İshakpaşa mahallesindedir. Küçükayasofya Caddesine açılan Mustafapaşa sokağı ile Kapıağası sokağının kesiştik-

leri köşededir. Babüssaade Ağası Hadım Mahmud Ağa tarafından 1553 yılında yaptırılmıştır. Mimar Sinan'ın eseridir. Hocapaşa yangını sırasında ciddi surette hasar gören camiin daha sonra yeniden ihyâ



İstanbul'un Beyoğlu semtinde İstiklâl Caddesi üzerinde bulunan ve 1597 yılında inşa olunan AĞA CAMİİ...



Beşiktaş'taki ABBAS AĞA CAMİİ çok sade ve kesme taş işçiliği ile bina olunmuştur.

olunduğu bilinir. Mimar Sinan'ın eseri olan binadan, altındaki medresenin tonoz duvarlarından başka birşey kalmamıştır. Önce dört filpâye üzerine oturtulmuş olan kubbe de yıkıldığından yerine kiremitle

örtülü bir çatı konulmuştur. Minaresi taş ve tuğla işçiliği eseri olup sivri külâhı kurşun kaplıdır. Günümüzdeki hâliyle bir mimarî özellik arz etmemesine karşın temelinde Mimar

Sinan'ın payının bulunması değerini arttırmaktadır. Eskiden caminin altında bulunan medrese, daha sonraki onarım sırasında binanın arkasına alınmıştır.

AĞALAR CAMİİ

İstanbul'da, Topkapı Sarayı'nın Enderun avlusundadır. Öncele ri «Hünkâr Camii» adıyla anılmış, Zülüflü ağalar ile Hasodalılar burada namaz kıldıklarından «Ağalar Camii» adını almıştır. Fatih Sultan Mehmed zamanında yapıldığı sanılmaktadır. Dikdörtgen plân üzerine bina edilmiş olup üzeri tonoz kemerle örtülüdür. Çeşitli tarihlerde tamir edilmiş olup bazı değişikliklere uğradığı anlaşılmaktadır. Bu arada cami in orta kısmı yükseltilmiş, yeni pencereler açılmış, bunların üstüne iki sıra tuğla ile iki sıra moloz duvar örülmüştür. Binanın kuzey-doğu tarafında, kadınların haremde imama uya bilmeleri açılan bir penceresi vardır. İçindeki çiniler 1608 yılında yapılmış olup pek güzeldir. II. Sultan Mahmud'un yeni çeri ocağının lâğvı kararını burada ulema ve devlet adamlarıyla yaptığı tarihi bir toplantıda verdiği bilinir.

Cami in mihrabı üzerindeki «Kulle mâ Dahâle Aleyhümâ Zekeriye'l Mihrab» yazısı II. Sultan Ahmed'in eseridir.

Ağalar Camii 1881 yılına kadar cami olarak kullanılmış, daha sonra depo haline getirilmiştir.

1910'lu yıllarda bir ara yıktırılması dahi düşünülmüştü. Cumhuriyetin ilânından sonra onarılan bina kütüphane haline getirilmişti (1925). Halen bir bölümü okuma salonu, bir bölümü de arşiv olarak kullanılmaktadır.

AHI ÇELEBİ CAMİİ

İstanbul'da, Eminönü semtinin Zindankapı mevkiinde ve Haliç'e bakan sahile yakın yerdedir. Fatih Sultan Mehmed zamanında, Hekimbaşı Ahi Çelebi tarafından yaptırılmıştır.

Daha sonra Mimar Sinan tarafından yenilenen cami, bu büyük mimarın üslubunda güzel bir mimarî yapıya sahip olmuştur. Deniz kenarında ve çukurca bir zeminde olduğundan su baskınları ve çöküntüler nedeniyle sık sık hasara uğramış ve sürekli olarak tamirat görmüştür.

Cami in merkez kubbesi kesme taştan yapılmıştır. Merkez kubbe, mihrapta ve methalde du-



Beyoğlu'ndaki AĞA CAMİİN bir diğer görünümü...

varlara oturduğu halde yanlarda ikişer kalın kemerle kalın ayaklar üzerine oturtulmuştur.

Kemerlerin dış taraflarında, gayet alçak iki tonozun örttüğü yan dehlizler bulunmaktadır.

Son cemaat yeri de dört ayağa dayanmakta olup iki sıra halinde altı sağır kubbe ile örtülmüştür. Bu kubbeler yan duvarlarda oniki filpayeye yaslanmaktadır. Mimar Sinan'ın bu camii'nin temelini Haliç'te deniz içine attığı bilinir. Ancak zamanla deniz dolduğu ve çevresine binalar ilâve edildiği için güzel görünümü gizlenen cami 1652 yılında çıkan yangında ağır hasar gördüğü gibi 1892 yılında İstanbul'u vuran şiddetli deprem sırasında da denize gömülmüştü. Daha sonra cami içi doldurulmak ve kubbesi çemberlenmek suretiyle tek-

rar kurtarılıp ibadete açılmıştır.

Evliya Çelebi'nin kendisini seyyahate sevkeden rüyâsında Hazret-i Muhammed (A.S.)'i bu camide gördüğü; «Şefaât Ya Resulullah» diyeceği yerde «Seyyahat Ya Resulullah!» sözünü bu camide söylediği ünlü yazar ve gezginin meşhur «Seyyahatnâme»sinden anlaşılmaktadır. Evliya Çelebi, ünlü eserinde rüyâsında Hazret-i Muhammed ve evliyâlar ile Ahî Çelebi Camii'nde nasıl karşılaştıklarını o tatlı üslûbuyla uzun uzun anlatmaktadır.

Ahî Çelebi Camii'ndeki sabah namazı sırasında yanında namaz kılan ak sakallı ve nur yüzü zâtın Saad bin Ebû Vakkas olduğunu anlayan Evliya Çelebi'ye «cümle ervah-ı evliyâ ve asfiyâ»yı onun tanıttığını; en



Kadıköy ACIBADEM CAMİİ'nden bir başka görünüm...

sonda da Hazret-i Muhammed'i kendisine tanıttığını anlatan Evliyâ Çelebi, şefaât dileyeceği yerde tarifsiz heyecanından «seyyahat» dileğini yazar. Onun bu sözü karşısında tebesüm eden Peygamberin kendisine hem seyyahat, hem de şefaât bahşettiğini yazar.

Evliya Çelebi bu rüyâdan büyük bir heyecan içinde uyanır; Kasımpaşa'ya geçerek rüyâ yorumlayıcı İbrahim Efendi'yi bulur; ona gördüğü rüyâyı aynen anlatır. İbrahim Efendi kendisine «Dünyayı dolaşacaksın!» müjdesini vererek yorumlar bu rüyâyı.

Ve sevimli Evliya Çelebi'miz bu rüyâdan sonra hakikaten dünyayı dolaşır. Dolaştığı yerlerde gördüklerini işittiklerini birbir yazarak meşhur «Seyyahatnâme»sini meydana getirir.



İstanbul'daki Arap Camiinin şadırvanı...

